

LATVIJAS REPUBLIKAS SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV 1010

Tālrunis: 67830735, 67210274 Fakss: 67830770
e-mail: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2021. gada 8. oktobrī

Satversmes tiesas 2. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētājs Aldis Laviņš, tiesneši Jānis Neimanis un Anita Rodiņa, kolēģijas sēdē izskatījusi Satversmes tiesā saņemto Augstākās tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 175/2021),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 3. panta pirmo un trešo daļu, ciktāl tās neparedz tādu civilstāvokļa akta veidu, kas ļautu reģistrēt viendzimuma partneru ģimenes attiecības, par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1. pantam un 110. panta pirmajam teikumam.

2. Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 3. panta pirmā daļa noteic, ka civilstāvokļa aktu reģistrē dzimtsarakstu iestāde, sastādot, aktualizējot vai atjaunojot laulības, dzimšanas vai miršanas reģistra ierakstu, uz kuru pamatojoties iesniedz civilstāvokļa akta reģistrāciju apliecināšanu dokumentu.

Savukārt atbilstoši šā likuma 3. panta trešajai daļai dzimtsarakstu nodaļa reģistrē laulību, paziņoto dzimšanas un miršanas faktu, aktualizē un atjauno civilstāvokļa aktu reģistra ierakstu.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija izvērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punkts noteic: izskatot pieteikumu, kolēģija ir tiesīga atteikties ierosināt lietu, ja pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Pieteikuma iesniedzēja jau iepriekš ir vērsusies Satversmes tiesā, lūdzot izvērtēt Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma 3. panta pirmās un trešās daļas, ciktāl tās neparedz tādu civilstāvokļa akta veidu, kas ļautu reģistrēt viendzimuma partneru ģimenes attiecības, atbilstību Satversmes 1. pantam un 110. panta pirmajam teikumam (ieteikums Nr. 112/2021). Izskatot minēto pieteikumu, Satversmes tiesas 1. kolēģija 2021. gada 7. jūlijā nolēma atteikties ierosināt lietu (turpmāk – kolēģijas 2021. gada 7. jūlija lēmums).

Līdz ar to kolēģijai jāizvērtē, vai izskatāmajā pieteikumā ietvertais faktisko apstākļu izklāsts vai juridiskais pamatojums pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

5. Kolēģijas 2021. gada 7. jūlija lēmumā konstatēts, ka pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām, jo tajā nav pamatots, kādēļ uz Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā esošās lietas apstākļiem nebūtu attiecināmas Satversmes tiesas judikatūras atziņas par likumdevēja rīcības brīvību viendzimuma partneru ģimenes attiecību tiesiskā regulējuma formas un satura noteikšanā. Tādējādi Pieteikuma iesniedzēja nebija pamatojusi, ka viendzimuma partneru ģimenes attiecību tiesiskā aizsardzība būtu jānodrošina tieši ar reģistrāciju civilstāvokļa aktu reģistrā un kāpēc tieši pieteikumā apstrīdētās Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma normas neatbilst Satversmei (*sk. Kolēģijas 2021. gada 7. jūlija lēmuma 6. punktu*).

Izskatāmajā pieteikumā faktisko apstākļu izklāsts nav mainījies. Vienlaikus pieteikums ir papildināts ar papildu apsvērumiem par to, kādēļ Pieteikuma iesniedzēja apstrīd tieši Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likuma normu atbilstību

Satversmei. Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka Satversmes 110. pants kopsakarā ar Satversmes 1. pantā ietverto cilvēka cieņas principu uzliek valstij pienākumu noteikt viendzimuma partneru veidotas ģimenes attiecību tiesisko regulējumu. Viens no šā pienākuma saturu veidojošajiem elementiem esot tas, ka viendzimuma partneru ģimenes attiecības ir iespējams reģistrēt vienotā valsts reģistrā. Šobrīd Latvijā civilstāvokļa aktu reģistrāciju paredzot vienīgi Civilstāvokļa aktu reģistrācijas likums un esot saprātīgi sagaidāms, ka arī viendzimuma partneru veidotas ģimenes attiecību reģistrāciju likumdevējs noteiks tieši šajā likumā. Lai gan likumdevējs, īstenojot savu rīcības brīvību viendzimuma partneru ģimenes attiecību tiesiskā regulējuma formas un satura noteikšanā, varot izvēlēties arī citus tiesiskos risinājumus, tomēr šāda iespējamība nedrīkstot liegt personām aizsargāt savas pamattiesības Satversmes tiesā.

Lai arī izskatāmais pieteikums ir papildināts ar papildu apsvērumiem, tomēr tie kopumā nemaina kolēģijas jau izvērtētajā pieteikumā Nr. 112/2021 norādīto juridisko pamatojumu. Satversmes tiesa jau ir atzinusi, ka, nosakot ģimenes attiecību tiesisko regulējumu, likumdevējs ir tiesīgs izvēlēties dažādus tiesiskos risinājumus, ja vien attiecīgais tiesiskais regulējums nodrošina personām iespēju juridiski nostiprināt savas ģimenes attiecības un tikt no valsts puses atzītām par ģimeni. No Satversmes 110. panta pirmā teikuma neizriet likumdevēja pienākums nodrošināt ģimenes aizsardzību un atbalstu noteiktā formā vai ar noteiktiem pasākumiem (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 12. novembra sprieduma lietā Nr. 2019-33-01 12.3. un 15. punktu, kā arī 2021. gada 8. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2020-34-03 10.1. un 10.2. punktu*). Ievērojot Satversmes tiesas judikatūrā paustās atziņas par likumdevēja rīcības brīvību viendzimuma partneru ģimenes attiecību tiesiskā regulējuma formas un satura noteikšanā, pieteikumā vēl arvien nav pamatots tas, ka viendzimuma partneru veidotas ģimenes attiecību tiesiskā aizsardzība būtu jānodrošina tieši ar reģistrāciju civilstāvokļa aktu reģistrā.

Līdz ar to pieteikuma faktisko apstākļu izklāsts un juridiskais pamatojums pēc būtības nav mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 5. punktu, Satversmes tiesas 2. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Augstākās tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 175/2021).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētājs

Aldis Laviņš